

RUBRIEK DE VROUW

Aan de mannen ter overdenking

„En dus zal door het ontbreken van de naar buiten gerichte arbeid van den man ook het huwelijk zelf gevaar lopen.”

A. HIJMANS, *Het Kind*, jg. 37, No. 3.

Toen Egypte geplaagd werd, was het niet met tijgers en leeuwen, maar met sprinkhanen.

Wij worden geplaagd, ik wil het nu over de vrouwen tegen de mannen hebben, *wij* worden geplaagd met leeuwen en tijgers en sprinkhanen. Leeuwen en tijgers — de vergelijking is niet krachtig genoeg. Mastodonten staan klaar om onze wereld te vertrappen. Jaggernaut houdt zijn vreselijke wagen gereed, die verpletterend over ons wil gaan, en ons ontbreekt de extase, om ons gewillig, gelovig en juichend te offeren aan de nieuwe tijd, zoals de Indiërs deden in de straten van Allahabad ter ere van hun Idool, die het al vernielen en al vernieuwen zou. —

Toen de duisternis der jaren, de duisternis van het materiële leven, inviel, hebben wij vrouwen over zo goed als de gehele linie, ons het een na het ander zien ontnemen. Eerst de buitenlandse reizen, als zieltjes zonder zorg in mooie hotels. — Of het lange verblijf binnenslands aan zee of in de bossen. Toen de luxe uit de klodij. Wij dragen kleren, die een derde of een kwart kosten — en zijn? — van wat we gewend waren en we doen er drie of vier maal langer mee. Toen moest er personeel vervallen. Eerst de schoonmaakster. — Toen het tweede meisje —. Soms ook het grote meisje en dan deed de schoonmaakster weer haar intrede.

Overal vielen gaten in het weefsel van ons dagelijks leven en overal moesten wij bijspringen, inspringen. Veel werd er van ons overleg en organisatietalent gevraagd. — De werkzaamheden moesten opnieuw en geheel anders geregeld worden, de menu's anders ingericht, de tijden anders ingedeeld. En de huisvrouw moest aanpakken. Het stemt soms droevig, als je bijvoorbeeld een vrouw van zestig, die niet sterk is, ontzettend vervallen en vermagerd terugziet, en ze zegt: „Ja, maar in dit grote huis moet ik nu ook werken, zoals ik in de bloei van mijn jaren niet heb hoeven te doen. —”

Uit het grote huis gaan? Daar zegt U zo iets! U weet ook wel, dat de grote huizen hun bezitters vaak als een molensteen om de nek hangen. — Wie neemt ze, wie wil ze? Wie koopt ze voor een prijs, die tenminste de huur van een geriefelijk flatje oplevert?

Er is heel wat over onze hoofden gegaan, de laatste jaren. En ik vind, dat we ons zo met ons allen er kranig dóór geslagen hebben. Ik weet niemand onder ons vrouwen, die van haar post is gevluht, en een ander met de zorgen en narigheden heeft laten zitten. Dat is méér, dan we van de mannen kunnen zeggen. Wij hebben ons een eigen nieuw leven geschapen op lager niveau. We inviteren elkaar in de tuinen, als we die — nog — hebben, of arrangeren thee met Mariakaakjes, tea for two of meer — en de voorwaarde is: verstelwerk meebrengen. Maar nu wordt

menige genoegelijke theemiddag ook al bedreigd. En de vrouw, die zich tegen een vrouw eens uiten wil, wordt de mond gesloten, zij het met een zachte hand, maar toch even onverbiddelijk, alsof er een prop in gestoken is. —

Vrouwen trouwen over het algemeen jonger dan mannen. Een meisje van negentien jaar kan zeker een lief huisvrouw worden. — Maar uitgesloten is het en wat een geluk!, dat de huisheer dan ook negentien jaren is. Die is allicht acht of tien jaar ouder. En nu komen daar de vervroegde pensionneringen, 't zij door de Gemeente, door het Rijk of door de grote concerns. Het vervroegde zich terug-trekken uit zaken. — En de huisheer verschijnt thuis, lang vóór de jaren, dat de huisvrouw er rekening mee had gehouden. Hij gaat meehelpen — zeker. Echter, zolang we nog niet zelf de asbak naar buiten moeten slepen, loopt hij over 't algemeen meer voor onze voeten, dan dat hij werkelijk helpt. De goeden niet te na gesproken. Maar tekenend was de klacht in een brief van de vrouw van een te vroeg aan-de-wal-gezetten zeeman: „Ik heb hem naar zijn moeder te logeren gestuurd. (De zestigjarige had nog een ouderlijk huis en een moeder.) Ik moet eens even tot mezelf komen en heb nu pas tijd voor een brief. Het is me net, of ik een maand lang met een nieuw meisje heb opgetoofd. Het maakt me zo moe — en toch zal 't moeten gaan. — Ik hoop maar, dat hij de volle veertien dagen wegblijft. Kom je me terwijl eens opzoeken?”

En 't was echt wat je noemt: een goed huwelijk.

Onlangs nam ik er een hele middag voor, om naar Den Haag te reizen, een vriendin te gaan bezoeken, die met haar man, vervroegd gepensionneerd, twaalf jaar ouder dan zij, daarheen was verhuisd om de overweging: „Als zo'n man, te vroeg op stal gezet, in zijn eigen omgeving blijft rondhangen, is 't niets gedaan voor hem. Neen, hij moet totaal van omgeving veranderen. Een ander huis, dat we anders kiezen, en anders indeelen. Ergens in een wandelbuurt. — Temidden van veel gepensionneerden. Het paviljoen van de Witte op Scheveningen zal een uitkomst voor me zijn”.

„Ben je van plan er zo geregeld heen te gaan?” vroeg ik. „Ik er naar toe?”, vroeg de verhuizende verbaasd. „Ik heb toch mijn huishouden! Neen, *hij* er naar toe — asjeblijft iedere ochtend en dan 's middags naar het Plein. — Ja, zo 's Zondagsmorgens, dan wil ik wel eens mee, maar overigens heb ik er geen plan op.”

Ik begreep, dat ik een domme vraag gedaan had. Want ze was een dier huisvrouwen, die van de uitoefening van haar bedrijf een kunst maken en die kunst in vreugde beoefenen. Goed — ik reisde naar haar toe. Ik maakte, dat ik voor een vroeg theeuur bij haar was. Half drie arriveerde ik. Bekeek en bewonderde eerst de zeer geriefelijke woning. Om drie uur zaten we aan de thee met natuurlijk iets of zo knaps en lekkers van eigen hand en fornuis, zoet en zout. Doch méér nog dan het lekkers deed ons deugd het contact van hart tot hart, dadelijk teruggevonden. Ook het in elkaar passen van onze geestjes, zodat we, voor wie aan de deur mocht luisteren, een hoorspel opleverden, de moeite waard. En net zijn we in een schaterende lachbui — het was tien minuten voor half vier — daar treedt de echtgenoot binnen. Hij was ter eere van mij niet naar de

sociëteit gegaan. Ja, dat was nu wel heel vleidend en zelfs een beetje aandoenlijk. — Maar ik kreeg toch ineens het visioen van as op laaiend vuur. Natuurlijk bleef het gesprek vloten. Maar we hadden het zo met den mannelijken derde in de bond ineens over heel andere dingen. Over de stukken in de courant. Aanpassing of niet. Inflatie of niet. Over: „Ze zeggen, dat die zaak zwak staat en veel slachtoffers zal maken.” Over de daling van het pond. Over de hermillitarisatie. Zij en ik moesten opzouten de uitvoerige verhalen over een lief jong spannetje. — Over een klein intelligent jongetje, dat voor zijn grootmoeder een coupé-deville tekent (het woord keurig uitgesproken) en die moet ze dan met hem gaan kopen. En over hoe 't haar bevalt met een dagmeisje, en dat ze daardoor nu twee logeerkamers heeft. Tja, als ik nu eens een man onder de ogen bracht, dat hij ons zo stoort in ons gesprek, waar we van uitrusten, waar we schik in hebben, waar we ons niet voor hoeven in te spannen, dan zal hij zeggen: „Maar gaan jullie je gang toch! Dat vind ik ook wel eens aardig!” Doch we zijn dan niet meer in staat, de woorden over onze lippen te krijgen. Want we *voelen* zijn critiek: „Hemel, wat een leeghoofdjes! Hoe kun je je nu voor zó iets interesseren?” Neen — dan is alle, toch zo verkwikkend plezier van de conversatie voorbij. Dan druipt ik treinen vroeger af en zeg, als er aangedrongen wordt op het vaststellen van een datum voor een volgend bezoek: „Ik zal nog wel eens zien. Ik krijg 't voorlopig erg druk”.

En ik zie in haar ogen, dat ze me begrijpt. Dat ze ook wat gemist heeft. — En ik voel haar spanning, omdat ze nu niet uit heeft kunnen praten. — Dat ze op dit ogenblik niet eens haar teleurstelling uitzeggen kan. Ze krijgt niet eens de kans om me toe te fluisteren: „Kom eens op goed geluk 's morgens — dan is hij meestal weg —.” De heer des huizes helpt me zó zorgvuldig en galant in mijn mantel en laat me onder de hartelijkste betogen uit. — Zo'n middag is niet goed voor haar zenuwen.

O, laat ons toch één of twee middagen in de week een gezellig praatje met een vriendin. — De hele wereld is rondom ons veranderd. — We doen al ons best om flink en dapper mee te veranderen. Laat ons een onschuldig pleziertje, dat ontspant en opknappt!

En daar is de te vroeg thuis gekomen man, en zijn houding, aangenomen ten opzichte van het dagelijkse leven, de dagelijkse gang van zaken in huis.

Weet u wel, mannen, dat tientallen van U in alle liefde en vrede bezig zijn. Uw vrouwen, wier zenuwen toch al zo geleden hebben en nog lijden moeten, op de rand der zenuwziekte te brengen? Onderzoek U zelf eens, en haar reacties op Uw tussenkomsten in het leven van alle dag.

„Hiernaast maken ze elkaar volslagen gek!” zei laatst een jonge huisheer tot me, sprekend over een echtpaar, hij acht jaar te vroeg afgedaan, zij een stuk jonger dan hij, de kinderen nog op de middelbare scholen. „Ze zijn al ponden afgevallen, allebei! En de kinderen hebben helemaal geen leven. — Ze leren niet al te best, en nu heeft papa de leiding in handen genomen. — Na viereen gaat vader met zijn dochttertjes wandelen, de leerboeken in zijn jaszak. Hij pompt er hun lessen al wandelend in. — Aan het ontbijt overheert hij ze nog eens. — Tussen de middag mogen ze

niet spelen, maar moeten op *zijn* kamer komen werken”.

Ik zag haar. Ze was inderdaad ponden afgevallen.

Er is nog een ander type werkloos huisheer, die zijn vrouw geheel argeloos tot het uiterste brengt. Dat is degene, die 't al te goed met haar voorheeft.

's Morgens na het ontbijt, als de kinderen naar school zijn, zegt hij heel opgewekt: „Ziezo vrouwtje, 't is mooi weer. Nu je jas aan. We gaan eens een heerlijk eind fietsen. Ik zal wel maken, dat we om half één terug zijn.”

Zij, verschrikt: „Fietsen?! Ik moet de was uittellen! En Anna is vanmorgen boven bezig, dan moet ik opendoen.”

Hij, naar boven roepend met zijn welwillendste stem: „Anna? zou jij vanmorgen eens de was willen tellen? En op de bel letten? Je kijkt maar eerst uit het zolderraam. Vier van de vijf keren is 't toch niets. — Mevrouw en ik gaan fietsen!”

De huisvrouw staat met ogen, star van schrik.

En de telefoon? En Minnie's kamer — daar heeft Anna toch geen tijd voor. — En de koffietafel dekt zij toch altijd. — Wat is dat nu voor manier om op werkendag over 's Heren wegen te zwerven, op de fiets! Ze heeft geen zin — haar hoofd staat er niet naar. — Maar dan vindt ze hem toch ook wel weer een stumper, en voelt, dat ze hem helpen moet. — Met een bezwaard hart gaat ze mee. — Doch ze zegt niets, en dat komt haar zenuwen ook al niet ten goede. En dan het type, dat, na het ontbijt, vindt, dat zijn vrouw best eens rustig bij hem kan komen zitten, in de zitkamer, op de chesterfield — dan zal hij haar voorlezen uit de Oriënt-Express, van den Doolaard. — Zó'n boek! Inhoud, emotie, beweging!

Geen tijd? En waar is Mina dan voor? Enfin, ze doet het en onderdrukt een zucht. Niet eens haar stopwerk mag ze bij elkaar scharrelen, dan deed ze tenminste nog wat. — De Oriënt-Express heeft te veel haast om te vertrekken. — En ze zit op de chesterfield, trachtend een vlotte en belangstellende houding aan te nemen. Maar alles in haar trilt en luistert. — Is Mina al van boven gekomen om de huiskamer te doen?

Rrrrt — de telefoon — zou Mina 't horen? — De stofzuiger gaat. — Even opstaan, maar hij, verongelijkt: „Kun je nu niet een half uur luisteren?”

Zij zinkt weer neer, spelend de achteloze, de luxueus rustende, de belangstellende. — Maar haar vingers kraken, zoals ze quasi-spelend de handen vouwt en wringt. — Mannen, te vroeg thuisgekomen, let eens in liefde op Uw vrouw, en vraag uzelf af, of U toedoet of afdoet aan haar vermogen, zich in deze zware tijden als huisvrouw en moeder te handhaven.

NANNIE VAN WEHL.

Onderschrift: Lanterfanter van de soort, die hier terecht wordt aangevallen, ken ik, gelukkig, niet. Interesseren deze Jorissen zich dan absoluut niet voor de geweldige vraagstukken, waarmee onze tijd vecht? Buiten ze niet ieder uur uit om te studeren, nu het leven hun er de tijd voor laat? Is dat wel het geval, huisvrouwen, studeer dan méé, zodat een gesprek over inflatie of deflatie ook uw volle aandacht heeft. En is dat niet zo, dan is er maar één oplossing: geef hun een tuin, laat ze poten en wieden van de morgen tot de avond: ledigheid is des duivels oorkussen altijd geweest.

EEN MAN.